

Българско музикознание *Bulgarian Musicology*

XLVIII / 2024 / № 1

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
Институт за изследване на изкуствата
BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
Institute of Art Studies

	<i>В памет на Любен Ботушаров</i> <i>In Memory of Luben Botuscharov</i>	
Кристина Янова <i>Kristina Yarova</i>	За пътеките, които се събират на върха: Любен Ботушаров (1938 – 2023) / About the Paths That Converge at the Summit: On Luben Botuscharov (1938 – 2023).....	3
<u>Любен Ботушаров</u> <u>Luben Botuscharov</u>	Между музикалната фолклористика и етномузикологията / Between Musical Folkloristics and Ethnomusicology	17
	<i>Годишнини / Anniversaries</i>	
Горица Найденова <i>Goritzha Naydenova</i>	Елисавета Вълчинова-Чендова, списание „Българско музикознание“ и българското музикознание / Elisaveta Valchinova- Chendova, <i>The Bulgarian Musicology</i> Journal and Bulgarian Musicology	24
	<i>Етномузикология / Ethnomusicology</i>	
Кристина Ломен <i>Kristina Lomen</i>	Pentatonicism in the Slovak Folk Songs of Stará Pazova, Serbia / Пентатониката в словашките народни песни на Стара Пазова, Сърбия	33
Петьо Кръстев <i>Petyo Krastev</i>	„Калеш Кате“ – пътят на една фолклорна песен / “Kalesh Kate” – The Path of a Folk Song ...	54

<i>Ангелина Петрова</i> <i>Angelina Petrova</i>	<i>Музика и политика / Music and Politics</i> Песни, кантати, симфонии... Партийният ангажимент на музикалното изкуство през 70-те години на XX век в България / Songs, Cantatas, Symphonies... The Party Commitment of Musical Art in 1970s Bulgaria.....69
<i>Ромео Смилков</i> <i>Romeo Smilkov</i>	<i>Музикална интерпретация</i> <i>Musical Performance</i> „Ние заедно те благославяме, Господи!“ (Клавирни транскрипции Йохан Себастиан Бах – Николай Стойков, оп. 99) / “We Bless You Together, Lord!” (Piano Transcriptions J. S. Bach – Nikolay Stoykov, op. 99)92
<i>Владимир Влаев</i> <i>Vladimir Vlaev</i>	<i>Дебюти / Debuts</i> Манифести на експерименталната музика от 50-те години на XX век в Европа и САЩ / Manifestos of Experimental Music from the 1950s in Europe and the United States106

В ПАМЕТ НА ЛЮБЕН БОТУШАРОВ IN MEMORY OF LUBEN BOTUSCHAROV

За пътеките, които се събират на върха: Любен Ботушаров (1938 – 2023)

*Кристина Янова**

Резюме: Цялото музикологично творчество на Любен Ботушаров е свързано с изграждането на възглед за фолклора. Това е процес, в който самият музиколог изгражда себе си така, че да се нарече „фолклорист“ в пълния смисъл на думата. А смисълът обхваща многоетажни аспекти, нареждащи се в широкия спектър от терени до теоретик. Сред тях основният е аспектът, който определя Ботушаров като методолог. Пътят, по който той върви, когато във фокус е поставено най-конкретно явление или най-висок теоретичен въпрос, и по който насочва и другите да вървят, винаги започва от самата музика, в чиято специфика, характерна за дадено място от фолклорната култура или за композитора от професионалната, сам е вслушан. Докладът разглежда малка част от изследванията на Ботушаров, разкриващи неговите огромни приноси в науката за фолклора.

Ключови думи: *Любен Ботушаров, музикология, етномузикология, музикална фолклористика, методология*

Този текст беше изнесен като доклад на конференция в чест на 75 години от рождението на видния български музикален фолклорист Любен Ботушаров. През 2023 година беше планиран специален блок от списание „Българско музикознание“, който да бъде посветен на неговата 85-годишнина. Кончината му промени посвещението и сега то е в памет на нашия скъп колега, чието дело, озаре-

* Проф. д.н. Кристина Янова – сектор „Музика“, Институт за изследване на изкуствата, Българска академия на науките; e-mail: yarovak@abv.bg

Ботушаров, Любен (2011). Музикален фолклор. – В: *Енциклопедия Пазарджик*. Пазарджик, 2011, с. 332 – 333 [Botuscharov, Luben (2011). Muzikalen folklor. – In: *Entsiklopediya Pazardzhik*. Pazardzhik, 2011, s. 332 – 333].

Botuscharov, Ljuben (1999). Der semantische Dreieck und einige Auffassungen in der Wiener Musikwissenschaft. – In: *Bulgarian Musicology*, 1999, № 2, S. 157 – 162.

Botuscharov, Luben (1995). The Applicability of the Intuitionistic Fuzzy Sets Approach to Musical Language. – In: *NIFS (Notes on Intuitionistic Fuzzy Sets)*, 1995, № 1, p. 77 – 78.

About the Paths That Converge at the Summit: On Luben Botuscharov (1938 – 2023)

Kristina Yanova

This text was presented as a report at a conference in homage to the 75th anniversary of the distinguished Bulgarian musical folklorist Luben Botuscharov. In 2023, a special section of the *Bulgarian Musicology Journal* was meant to mark his 85th birthday. However, his passing altered the dedication, and now it stands in memory of our dear colleague, whose work – illuminated by vast knowledge and insightful thought – will live on and continue to further inseminate the manifold scientific fields developed by him. Luben Botuscharov's entire musicological oeuvre is connected with constructing a perspective on folklore. This is a process in which the musicologist sets himself up in such a way as to be called a "folklorist" in the fullest sense of the word. This sense encompasses multi-layered aspects, ranging from field researcher to theorist. Among them, the primary one is the aspect that defines Botuscharov as a methodologist. The path he follows (whether concentrating on a specific phenomenon or delving into a theoretical subject of the highest order) and the path towards which he directs others always commence with the music itself whose specifics (be it characteristic of a particular place in folk culture or pertaining to a given composer within the professional realm) he is "listening into". The report explores a small part of Botuscharov's research, revealing his immense contributions to the science of folklore.

Keywords: *Luben Botuscharov, musicology, ethnomusicology, musical folkloristics, methodology*

Prof. Kristina Yanova, DSc,
Music Department, Institute of Art Studies,
Bulgarian Academy of Sciences;
e-mail: yanovak@abv.bg

Между музикалната фолклористика и етномузикологията

Любен Ботушаров

Бележка от редактора: Текстът, който следва, е изнесен от Любен Ботушаров на 10 декември 2015 по време на Юбилейната кръгла маса „Етномузикология между два века“, организирана от секция „Етномузикология и етнохореология“ в Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН и посветена на годишнините на Николай Кауфман, Ружа Нейкова и Наталия Рашкова. Когато планирахме нашия тематичен блок като честване на собствената му 85-годишнина и се обърнахме към него с молба да предостави своя статия, от многобройните си непубликувани материали той избра именно този. За съжаление, няхахме възможност да подготвим редакционно заедно с автора неговия доклад. Публикуваме го в оригиналния му вид и единствената добавка, която сме си позволили за по-голяма информативност, са редакторските бележки под линия, конкретизиращи препратки (скрити и явни) към различни публикации.

Когато постъпих в Института за музика с музей¹, се водех музикален фолклорист, после станах етномузиколог, а се пенсионирах като музикален антрополог. В Института дойдох по покана на Николай Кауфман, на когото оставам задължен за научните импулси и грижите му за мен. Изтъквал съм неговата целенасоченост. Той идваше при мен винаги с конкретни предложения – да напиша статия или да обработя песен, – особено когато му исках пари назаем. Имаше обичай, когато някой получи хонорар, да черпи. Той най-често черпеше („много хора хаир от него са видели“, ще каже Розалия Бикс²). И Кауфман беше тогава музикален фолклорист. Сега чета в съобщението на ИЕФЕМ за юбилейната кръгла маса, че и той е станал

¹ Любен Ботушаров постъпва в Института за музика през 1971 година.

² [Бикс / Bix, 1999, с. 12].

Hornbostel, Erich Moritz von (1905). Die Probleme der vergleichenden Musikwissenschaft. – In: *Zeitschrift der Internationalen Musikgesellschaft*, 7, 1905, № 3, S. 85 – 97.

Kunst, Jaap (1950). *Musicologica: A Study of the Nature of Ethnomusicology, Its Problems, Methods, and Representative Personalities*. Amsterdam: Indisch Instituut, 1950.

Lévi-Strauss, Claude (1968). *Structural Anthropology*. Allen Lane, The Penguin Press, 1968.

Merriam, Alan (1960). Ethnomusicology: A Discussion and Definition of the Field. – In: *Ethnomusicology*, 4, 1960, No. 3, pp. 107 – 114.

Merriam, Alan (1977). Definitions of “Comparative Musicology” and “Ethnomusicology”: An Historical-Theoretical Perspective. – In: *Ethnomusicology*, 21, 1977, No. 2, pp. 189 – 204.

Myers, Hellen, Ed. (1992). *Ethnomusicology. An Introduction*. MacMillan Press, 1992.

Myers, Hellen, Ed. (1993). *Ethnomusicology. Historical and Regional Studies*. MacMillan Press, 1993.

Pike, Kenneth L. (1954). *Language in Relation to a Unified Theory of the Structure of Human Behavior*. Preliminary edition. Glendale, CA: Summer Institute of Linguistics, 1954.

Shelemay, Kay Kaufman, Ed. (1992). *Ethnomusicology. History, Definitions, and Scope: A Core Collection of Scholarly Articles*. New York: Routledge, 1992.

Between Musical Folkloristics and Ethnomusicology

Luben Botuscharov

This text was read by Luben Botuscharov on December 10, 2015 during the Anniversary Round Table “Ethnomusicology Between Two Centuries”, organized by the “Ethnomusicology and Ethnochoreology” Section at the Institute of Ethnology and Folklore Studies with Ethnographic Museum – BAS and was dedicated to the anniversaries of Nikolay Kaufman, Ruzha Neikova, and Natalia Rashkova. While we were planning our thematic block to celebrate his own 85th birthday and approached him to submit his article, he chose precisely this one from among his many yet unpublished materials. The paper presents (in the author’s typical scientifically-styled synthesized form) his stance on the problems related to defining the subject fields of scientific disciplines, such as ethnomusicology, musical anthropology, and musical folkloristics – both from a historical perspective and as it is today in Bulgaria.

Keywords: *ethnomusicology, musical folkloristics, ethnology, cultural anthropology, musical anthropology*

ГОДИШНИНИ ANNIVERSARIES

Елисавета Вълчинова-Чендова, списание „Българско музиковзнание“ и българското музиковзнание

*Горица Найденова**

Резюме: Работата върху настоящия брой на списание „Българско музиковзнание“ за 2024 година съвпадна със 70-годишнината на проф. д.н. Елисавета Вълчинова-Чендова. Това е и първата книжка от 17 години насам, в която тя не е главен редактор на списанието. Статията е опит за представяне на личното и научното присъствие на проф. Вълчинова в българското музиковзнание и музикологичната ни общност от последните десетилетия и на значимостта им за постигането на днешния облик на списание „Българско музиковзнание“.

Ключови думи: *Елисавета Вълчинова-Чендова, музиковзнание, музикална история, композиторско творчество, „Българско музиковзнание“*

Работата върху настоящия първи брой на „Българско музиковзнание“ за 2024 година съвпадна със 70-годишнината на проф. Елисавета Вълчинова-Чендова. Това е и първата книжка от 17 години насам (общо 68 книжки, някои – сдвоени), в която тя не е главен редактор на списанието. И двата повода не само предполагат, а и изискват да обърнем поглед назад с благодарност и да осъзнаем,

* Проф. д-р Горица Найденова – сектор „Музика“, Институт за изследване на изкуствата, Българска академия на науките; Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“; e-mail: goritzanaidenova@abv.bg

Elisaveta Valchinova-Chendova, The *Bulgarian Musicology Journal* and Bulgarian Musicology

Goritzza Naydenova

Work on the current *Bulgarian Musicology Journal* issue of 2024 coincided with the 70th anniversary of Prof. D.Sc. Elisaveta Valchinova-Chendova. Additionally, this marks the first booklet in seventeen years where she is not the Editor-in-Chief of the journal. Both occasions not only suggest but also demand that we look back with gratitude, recognizing that Elisaveta Valchinova-Chendova represents a whole era in the journal's history, the significance of which we have yet to grasp and see how her broad scientific perspectives, her presence in the musicological community, and her pursuits within it have shaped the current image of the *Bulgarian Musicology Journal*. This article attempts to trace these three thematic lines in parallel. The first one offers a presentation of Prof. Valchinova's scientific contributions and achievements related both to Bulgarian music history from the middle of the 19th century to the present day and also to conceptual studies on composers' creativity from the last decades. The second line addresses Prof. Valchinova's presence in the musicological community as a custodian of continuity between generations in Bulgarian musicology and as a mediator between scientists from various scientific trends, specialities, and present-day institutions. The third line examines how the first two lines reflect on her work as Editor-in-Chief of the *Bulgarian Musicology Journal* – under her guidance it became a platform for extensive scientific dialogue between scholars from a variety of institutions and national traditions, provoking numerous scientific discussions through its thematic issues. Prof. Valchinova's ability to balance tolerance for diverse research approaches with a high demand for scientific rigour has cemented the *Bulgarian Musicology Journal*'s position as a leading periodical in Bulgarian musicology.

Keywords: *Elisaveta Valchinova-Chendova, musicology, music history, composer's creativity, Bulgarian Musicology*

Prof. Goritzza Naydenova, PhD,
Music Department, Institute of Art Studies,
Bulgarian Academy of Sciences;
“Prof. Pancho Vladigerov” National Academy of Music – Sofia;
e-mail: goritzanaydenova@abv.bg

ЕТНОМУЗИКОЛОГИЯ ETHNOMUSICOLOGY

Pentatonicism in the Slovak Folk Songs of Stará Pazova, Serbia

*Kristina Lomen**

Abstract: This study deals with pentatonicism in the Slovak folk songs of Stará Pazova in Vojvodina, the Republic of Serbia, which is one of the largest Slovak localities in this region today. Compared to Slovak folk songs in other localities in Vojvodina and Slovakia, the folk songs of the Slovaks of Stará Pazova differ in terms of several specificities. One of these is pentatonicism, which is uncharacteristic of Slovak folk songs today. The author has arrived at the relatively ample occurrence of pentatonic songs in this locality thanks to the classification method of Zoltán Kodály, who researched the presence of pentatonicism in Hungarian folk songs. In his classification method, Kodály considers not only the so-called pure pentatonicism, but also pentatonicism blended with major/minor tonality. This study analyses the musical structure of the Slovak pentatonic songs of Stará Pazova drawing on the results of Kodály's research. Based on the analysis, the author presents her own elucidation of the possible origin of pentatonicism in the Slovak folk songs of this locality.

Keywords: *pentatonicism, pentatonicity, series of notes, classification, folk songs, local song repertoire, ethnic minority*

Research focusing on the song traditions of ethnic minorities is an important concept in contemporary ethnomusicology [Stokes, 2001; Hemetek, Lechleiter, Naroditskaya, Czekanowska, 2004; Urbancová,

* **Mgr. art. Kristina Lomen, PhD** – Institute of Musicology of the Slovak Academy of Sciences; ORCID: 0000-0003-2166-6875; e-mail: kristina.lomen@savba.sk

Пентатониката в словашките народни песни на Стара Пазова, Сърбия

Кристина Ломен

Предмет на изследването е пентатониката в народните песни на словаците в Стара Пазова във Войводина, Република Сърбия. Въпреки че съществуването ѝ е добре известно, то все още не е разглеждано в дълбочина. Ето защо в това проучване авторката обсъжда няколко нейни аспекта. Първият раздел на текста представя кратък преглед на схващанията в европейската музикална теория и етномузикология. В Европа специалистите започват да се интересуват по-задълбочено от пентатониката едва в началото на XX век. В изследването се споменават няколко автори, ангажирани с проучването ѝ. Наличните досега изследвания на словашките народни песни намират място във втория раздел. Става ясно, че пентатониката не е особено характерна за словашките народни песни и че именно в Стара Пазова тя оцелява в по-цялостен вид. В някаква степен изследвания върху нея са осъществени от войводинския етномузиколог Мартин Кмет. Третият раздел се фокусира върху класификацията и анализа на пентатоничните песни, като основно се прилага класификационният метод, разработен от унгарския етномузиколог Золтан Кодай. Авторката на статията прилага неговия метод и към песните от Стара Пазова. В своя анализ тя се обляга на собствената си теренна работа, проведена през 2014 и 2018. Трудът се основава на корпус от песни, включващ 347 записа. В документирания материал пентатоника се наблюдава в 29% от песните. Сред тях най-многобройната група от пентатоничните записи са образците, в които пентатониката се прелива в мажор или минор. В последния раздел авторката се обръща към генезиса на пентатониката в Стара Пазова и предлага три хипотези. Първите две са формулирани по-рано и те подкрепят хипотезата за нейния словашки или славянски произход. Въпреки това според изследователката пентатониката от Пазова съответства в няколко отношения на описаната от Кодай чрез примери от унгарски народни песни. Освен от гледна точка на музикалноструктурните особености, авторката обосновава хипотезата си и исторически, представяйки нова версия за генезиса на пентатониката в народните песни на словаците от Стара Пазова.

Ключови думи: *пентатоника, пентатоничност, поредица от ноти, класификация, народни песни, местен песенен репертоар, етническо малцинство*

д-р Кристина Ломен,
Институт за музикология,
Словашка академия на науките;
ORCID: 0000-0003-2166-6875;
e-mail: kristina.lomen@savba.sk

„Калеш Кате“ – пътят на една фолклорна песен

Петьо Кръстев*

Резюме: Статията проследява и анализира съвременни трансформации на музикален образец, част от регионална традиция. Създадената като вариант на фолклорен първообраз песен „Калеш Кате“ преминава през спецификите на двугласното мъжко пеене от Югозападна България в репертоара на Мъжката фолклорна група от с. Склаве и придобива популярност чрез съвременните мрежи за разпространение. Посоченият пример става музикален съпровод и дава заглавие на варианти на авторско хоро – съвременна интерпретация на фолклорните танцови модели. То е представяно на семинари в България и чужбина, част е от репертоара на танцови школи. След широкото си разпространяване се завръща в новия си вид отново в Югозападна България и се изгълнява от формации и клубове от региона.

Ключови думи: фолклорна песен, трансформация, двугласно мъжко пеене, хоро

Изследователските интереси към традиционната музикална култура най-често се отнасят до практики, наследени от миналото. Някои фолклорни образци съществуват и днес чрез определени съвременни форми. Други са запазени като емпирични данни в архиви и като фундамент, база, приложения към етномузиколожки проучвания. Музикалните примери са своеобразен „документ“ за определена стилова система, свързана със старината, от една страна, и съвременни трансформирани варианти на явления на традицията, от друга. Връзката между минало и настояще е непрекъснат процес, който се отнася до „живота“ на фолклорната музика в определени социални условия и разкрива много сложна ситуация на взаимодействия и преобразувания.

* Доц. д-р Петьо Кръстев – Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей, Българска академия на науките; e-mail: petyo_krastev@abv.bg

Пейчева, Лозанка (2019). „Народният дух“ в авторските песни от България. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2019 [Peycheva, Lozanka (2019). „Narodniyat duh“ v avtorskite pesni ot Bulgaria. Sofia: UI „St. Kliment Ohridski“, 2019].

Рашкова, Наталия (2008). Свирачи и хороиграчи: музикално-танцовото взаимодействие. – В: *Български фолклор*, 2008, № 2, с. 50 – 59 [Rashkova, Natalia (2008). Svirachi i horoigrachi: muzikalno-tantsovoto vzaimodeystvie. – In: Bulgarian Folklore, 2008, № 2, 50 – 59].

Стоин, Елена (1981). Музикално-фолклорни диалекти в България. София: Музика, 1981 [Stoin, Elena (1981). Muzikalno-folklorni dialekti v Bulgaria. Sofia: Muzika, 1981].

Цветков, Николай (2000). Танцовият фолклор на град Петрич. Пловдив: „Полиграфия“ АД, 2000 [Tsvetkov, Nikolay (2000). Tantsoviyat folklor na grad Petrich. Plovdiv: Poligrafia AD, 2000].

“Kalesh Kate” – The Path of a Folk Song

Petyo Krastev

The article traces and analyzes certain contemporary transformations of a musical sample as part of a regional tradition. The song “Kalesh Kate”, created as a variant of a folk prototype, goes through the specifics of the two-voice male singing from Southwestern Bulgaria (in the repertoire of the “Male Folk Group” from the village of Sklave) and subsequently gains popularity through modern distribution networks. The given example becomes a musical accompaniment and provides the titles for various authorial *round dances* as a modern interpretation of folk dance patterns. It has been presented at seminars in Bulgaria and abroad – it is also part of dance schools’ repertoire. Following its widespread dissemination, it returns to Southwestern Bulgaria in a new form, performed by ensembles and clubs from the region.

Keywords: *folk song, transformation, two-part male singing, dance*

Assoc. Prof. Petyo Krastev, PhD,
Institute of Ethnology and Folklore Studies
with Ethnographic Museum,
Bulgarian Academy of Sciences;
e-mail: petyo_krastev@abv.bg

МУЗИКА И ПОЛИТИКА MUSIC AND POLITICS

Песни, кантати, симфонии... Партийният ангажимент на музикалното изкуство през 70-те години на ХХ век в България

*Ангелина Петрова**

Резюме: Изобилието на програмнопартийни опуси може да се представи като норма в периода на развитото социалистическо общество, т.е. през 70-те години на ХХ век. Може да се говори за зависимост между императива за партийността като принцип на изкуството в развитото социалистическо общество и администрирането на творчеството чрез общественно-държавното начало. Официалното творчество на 70-те се свързва с трансформацията на идеологическия обект: в центъра на изкуството, изразяващо официалната парадигма на развития социализъм, се поставят „съвременният герой“ и „съвременната тема“, т.е. изисква се създаване на творби с програмни сюжети, свързани с партийните чествания и поводи. Кантатно-ораториалните жанрове, разгърнали се в творчеството на Константин Илиев, Георги Минчев, Симеон Пиронков и др., никога не са коментирани в официалното слово като равностойни спрямо партийно-идеологическия пласт. Тези опуси трансформират националната идея в протестен концепт. Статистиката, която обобщава

* Проф. д-р Ангелина Петрова – Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“ – София; сектор „Музика“, Институт за изследване на изкуствата, Българска академия на науките; e-mail: angelinapetrov@abv.bg

Songs, Cantatas, Symphonies... The Party Commitment of Musical Art in 1970s Bulgaria

Angelina Petrova

The prevalence of programmatic Party-related opuses can be viewed as a norm during the era of the so-called “developed socialist society”, i.e. the 1970s. A correlation is evident between the imperative for party commitment as an artistic principle in the developed socialist society and the guidance of creative endeavours based on the principles of public-state relations. The official artistic output of the 1970s revolves around the transformation of the ideological object, with “the modern hero” and “the modern topic” taking centre stage in an art that embodies the official paradigm of developed socialism. In other words, there was a requirement for creating works with programmatic narratives tied to official party celebrations and events. The cantata-oratorio genres, developed within the creative oeuvre of Konstantin Iliev, Georgi Minchev, Simeon Pironkov, etc., were never given equal consideration in official discourse. In essence, these opuses transform the national idea into a concept of protest. The statistics summarizing the works of representative socialist art, as well as how they were presented and won awards, consistently underscore the ideological notion of the “silence”, “tranquillity”, and “timelessness” typical of the 70s.

Keywords: *official art, developed socialist society, transformation of the ideological model, cantata-oratorio works, post-avant-garde*

Prof. Angelina Petrova, PhD,
“Prof. Pancho Vladigerov”
National Academy of Music – Sofia;
Music Department,
Institute of Art Studies,
Bulgarian Academy of Sciences;
e-mail: angelinapetrov@abv.bg

МУЗИКАЛНА ИНТЕРПРЕТАЦИЯ MUSICAL PERFORMANCE

„Ние заедно те благославяме, Господи!“ (Клавирни транскрипции Йохан Себастиан Бах – Николай Стойков, оп. 99)

Ромео Смилков*

Резюме: За известния български композитор Николай Стойков (1936 – 2020) транскрибирането е дълбок вътрешен творчески импулс. Разглеждането на клавирните му транскрипции (оп. 99 и оп. 100) по творби на Йохан Себастиан Бах в настоящия текст е в два основни плана. Първият визира етапи от създаването им, а вторият – тяхната изпълнителска съдба. В изследването се акцентира върху транскрипциите за соло пиано оп. 99 от последните години, които тук се анализират за пръв път. Част от творбите не са издадени и нотните примери са от ръкописи на композитора.

Ключови думи: Николай Стойков, Йохан Себастиан Бах, клавирни транскрипции, интерпретация

През далечната 1994 г., когато пишех моята соната за соло виолончело, се натъкнах на една малка „Сарабанда“ от Сюита № 5, която излъчваше неземна красота, както и от прелюда във II сюита; и в желанието си да разкрия тези красоти чрез езика на пианото, им направих транскрипция и така се роди цикълът с Бахови обработки (...) озаглавен „Ние заедно те благославяме, Господи!“, оп. 99. И тази поредица достигна до „Голдберг – вариации“, за един период от три години, оп. 100 [Стойков / Stoikov, 2018a, с. 9].

* Проф. д-р Ромео Смилков – пианист, Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив; e-mail: tchirpan@yahoo.com

Стоянова, Велислава (2019). Клавирните ансамбли на Николай Стойков. Пловдив: АИ „Талант“ при ВУАРР – Пловдив, 2019 [Stoyanova, Velislava (2019). Klavirnite ansambli na Nikolay Stoykov. Plovdiv: AI „Talent“ pri VUARR – Plovdiv, 2019].

Нотни издания и ръкописи **Sheet music editions and manuscripts**

Стойков, Николай (б.г.). Бах – Стойков. „Ние заедно те благославяме, Господи“ – транскрипции за пиано (I тетрадка) оп. 99. София: СБК [Stoykov, Nikolay (b.g.) Bach – Stoykov. „Nie zaedno te blagoslavyame, Gospodi!“ – transkriptsii za klavirni ansambli (I tetradka) op. 99. Sofia: UBC].

Стойков, Николай (2013/2015). Joh. Seb. Bach. Quodlibet – Goldberg. Variationen for two pianos transcriptions Nikolay Stoykov op. 100. Ръкопис, 2013 – 2015. 141 с. [Stoykov, Nikolay. Joh. Seb. Bach. Quodlibet – Goldberg. Variationen for two pianos transcriptions Nikolay Stoykov op. 100. Rakopis, 2013 – 2015. 141 s.].

Стойков, Николай (2016). Бах – Стойков. „Ние заедно те благославяме, Господи“ – транскрипции за клавирни ансамбли (II тетрадка) оп. 99. София: СБК, 2016 [Stoykov, Nikolay (2016). Bach – Stoykov. „Nie zaedno te blagoslavyame, Gospodi!“ – transkriptsii za klavirni ansambli (II tetradka) op. 99. Sofia: UBC, 2016].

“We Bless You Together, Lord!” (Piano Transcriptions J. S. Bach – Nikolay Stoykov, op. 99)

Romeo Smilkov

For the famous Bulgarian composer Nikolay Stoykov (1936 – 2020), transcription is a deep inner creative impulse. The consideration of piano transcriptions (opus 99 and opus 100) of Nikolai Stoykov in the works of Johann Sebastian Bach in the present text is in two main planes. The first refers to the stages of creation of the works, and the second – their performing „fate“. The study focuses on solo piano transcriptions op. 99 from recent years, which are considered here for the first time. Some of the works have not been published and the musical examples are provided by manuscripts.

Keywords: *Nikolay Stoykov, Johann Sebastian Bach, piano transcriptions, interpretation*

Prof. Romeo Smilkov, PhD – Pianist,
Academy of Music, Dance and Visual Arts
“Prof. Asen Diamandiev” – Plovdiv;
e-mail: tchirpan@yahoo.com

ДЕБЮТИ / DEBUTS

Манифести на експерименталната музика от 50-те години на XX век в Европа и САЩ

Владимир Влаев*

Резюме: През втората половина на 50-те години на XX век са публикувани три важни текста, отнасящи се до музикални явления с последвало значително въздействие върху музикалната култура, коментиращи *експерименталната музика*: през 1957 в Париж – „Към експерименталната музика“ (*Vers une musique expérimentale*) от Пиер Шефер и „Експериментална музика“ (*Experimental music*) от Джон Кейдж, а през 1959 „Експериментална музика: Композиране с електронен компютър“ (*Experimental Music: Composing with an Electronic Computer*) от Леджарън Хилър и Ленард Айзъксън. Настоящият текст представя синтезирано композиционните и естетическите особености на всяко от музикалните явления и проследява смисъла, влаган в понятието *експериментална музика* от авторите на трите „манифеста“. Търсят се най-вече допирните точки между трите явления, изследвани предимно като отделни музикални феномени. Съществуването на споделени естетически позиции между тях дава основание да ги разглеждаме не като три отделни събития, свързани със съвременната музика, а като един комплексен феномен.

Ключови думи: експериментална музика, манифест, Пиер Шефер, Джон Кейдж, Леджарън Хилър

През 1957 френското музикално списание „Музикален преглед“ (*La revue musicale*) публикува статията на Шефер „Към експерименталната музика“. Макар завършена през 1953, тя излиза едва четири години по-късно. По същото време текстът на Кейдж „Експериментална музика“ е представен в Чикаго, а година след това и при знаменитата му първа поява в Дармщат през 1958. Докладът

* Владимир Влаев – докторант, сектор „Музика“, Институт за изследване на изкуствата, Българска академия на науките; e-mail: vladimirvlaev@yahoo.com

Manifestos of Experimental Music from the 1950s in Europe and the United States

Vladimir Vlaev

In the latter half of the 1950s, three influential texts were published, addressing musical phenomena that had a significant impact on the self-defined genre known as experimental music. In 1957, Pierre Schaeffer's article, "Vers une musique expérimentale", was published in Paris. John Cage's text, "Experimental Music", also came out in the same year. Additionally, at the University of Illinois, Lejaren Hiller documented his experiments with the ILLIAC computer, and his findings were released in 1959 under the title "Experimental Music: Composing with an Electronic Computer." This article briefly synthesizes the compositional and aesthetic features of each musical phenomenon and explores the meanings attributed to the concept of experimental music by the authors of the three "manifestos." Most importantly, it seeks out the similarities between these phenomena, traditionally considered as distinct musical movements. Identifying shared aesthetic positions among them provides grounds to view them not as isolated things but rather as one, albeit complex, musical phenomenon.

Keywords: *experimental music, manifesto, Pierre Schaeffer, John Cage, Lejaren Hiller*

Vladimir Vlaev – PhD Student,
Music Department,
Institute of Art Studies,
Bulgarian Academy of Science;
e-mail: vladimirvlaev@yahoo.com